

Stärkta regionala strukturer till stöd för kunskapsutveckling inom äldreområdet – Avsiktsförklaring Fyrbodal

Bakgrund

Regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting har i december 2009 slutit en överenskommelse om ett treårigt utvecklingsarbete genom satsningen på Program för en god äldreomsorg. Arbetet med regionala stödstrukturer inom äldreområdet liksom framtagandet av avsiktsförklaringar, kommer att utgöra en pilot och utvidgad del av plattformsarbetet för en evidensbaserad praktik, för att senare omfatta hela socialtjänsten.

Målet med de regionala stödstrukturerna är att de långsiktigt ska kunna försörja regionen med ett praktiskt verksamhetsstöd, liksom att utgöra en arena för lokala och regionala politiska prioriteringar och strategier inom välfärdsområdet. Stödstrukturerna ska skapa förutsättningar för en evidensbaserad praktik i hela socialtjänsten som bygger på bästa tillgängliga kunskap, brukarens kunskap och önskemål samt professionens expertis.

För att få tillgång till statsbidrag ska regionernas åtaganden beskrivas, vilket sker genom de avsiktsförklaringar som omnämns i Program för en god äldreomsorg.

Avsiktsförklaring Fyrbodal

Utgångspunkten i Fyrbodals avsiktsförklaring är det kommunala perspektivet där gränssnittet till hälso- och sjukvården utgör en stor del av området Äldres hälsa. Avsiktsförklaringen ger en övergripande beskrivning av det Fyrbodalgemensamma strukturerna, utifrån nio punkter.

1. Lägesbeskrivning

I Fyrbodal finns 14 kommuner som samtliga ingår i Fyrbodals kommunalförbund. Kommunalförbundets roll är att bevaka Fyrbodalskommunernas intressen i omvärlden och bidra till utveckling, samverkan, nätverksarbete och kompetensutveckling, beroende på kommunernas intresse och egna engagemang.

Sedan 2009 finns det inom Fyrbodals kommunalförbund en FoU-plattform etablerad inom områdena socialtjänst, hälso- och sjukvård samt folkhälsa. FoU-Fyrbodals arbete styrs av mål och policy upprättade av kommunerna i Fyrbodal. FoU-Fyrbodal skall stärka kommunernas kapacitet att bedriva en långsiktig, individuell, kollektiv och organisatorisk kunskapsutveckling med ett systematiskt FoU-arbete som bygger på kommunernas behov. Styrning och utveckling av FoU-Fyrbodal leds av förvaltningschefer för socialtjänst och/eller vård och omsorg. Detta bidrar till ett verksamhetsnära perspektiv på det evidensbaserade arbetet. Samverkan med andra FoU-aktörer sker genom det Vetenskapligt rådet, där Högskolan Väst, NU-sjukvårdens FoU-enhet (länssjukvården) och

Primärvårdens FoUU-enhet ingår. FoU-arbetet bedrivs genom samverkan med universitet, högskolor och lärcentra, vilket i sin tur skapar möjligheter för bredd i utbud och aktiviteter.

Professionen inom äldreomsorgen är engagerad och arbetar ständigt med utveckling av verksamhet i syfte att säkerställa god kvalitet. Det som ibland saknas är interkommunala strategier för att utnyttja samverkanspotentialer.

Inom Fyrbodals kommunalförbund finns gemensam politisk struktur i form av Beredning Hälsa samt nätverk för ordföranden i social-/omsorgsnämnd. Beredningen Hälsa är en del av Direktionen vid kommunalförbundet, där samtliga kommunstyrelseordföranden ingår.

En utmaning är kommunernas skiftande storlekar och förutsättningar i Fyrbodalsområdet. Detta innebär att de tre största kommunerna ofta utgör motorer för samverkans- och utvecklingsarbetet. Samverkanskulturen i Fyrbodal är mycket god och det finns både vilja och ödmjukhet för varandras förutsättningar.

En stark samverkansstruktur gentemot hälso- och sjukvården, är den sedan länge väletablerade Vårdsamverkan Fyrbodal. I Vårdsamverkan Fyrbodal ingår samtliga kommuner och Lilla Edets kommun, NU-sjukvården samt Primärvården. Både beställare och utförare är representerade.

2. Satsningen leder till bättre kvalitet

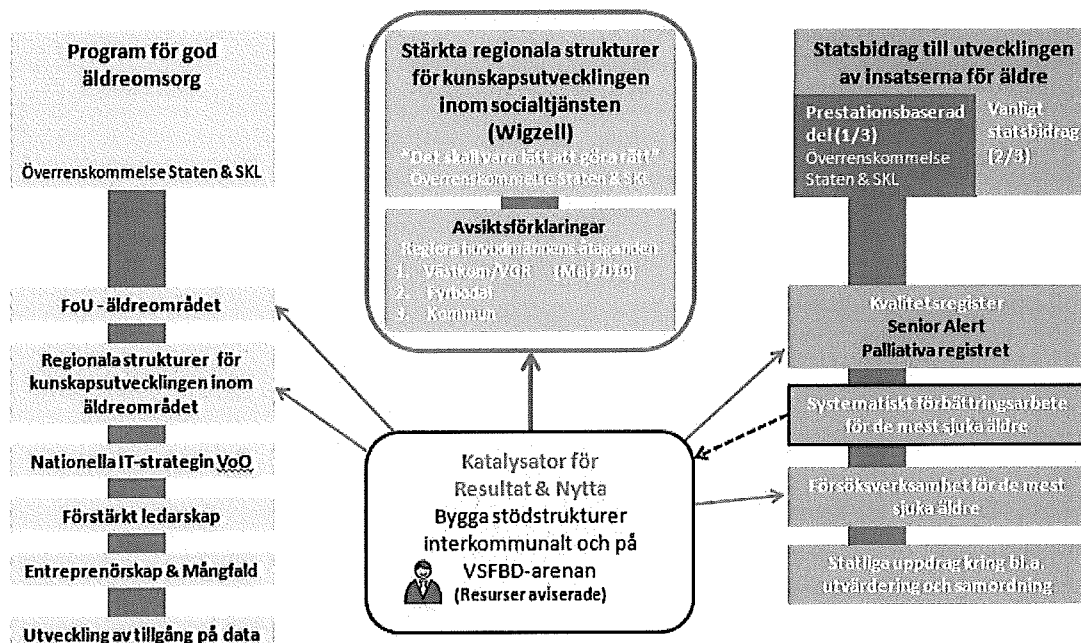
Inom Beredningen Hälsa finns tydligt formulerade mål för området där ett av målen är att: ”Medverka till att utveckla hållbara strukturer för omsorg och hälso- och sjukvård nära medborgarna (närsjukvård)”.

Inom Vårdsamverkan Fyrbodal är målet med Närsjukvård att vara bäst på den vanliga vården och utgöra en mer planerad vård, och därmed minska behovet av akutvård på sjukhus samt ge tydlig information om Rätt Vårdsnivå ”Rätt vård vid rätt tillfälle”.

Var och en av kommunerna och aktörerna följer upp mål och resultat men samsyn i måluppfyllelse kan förbättras/utvecklas. Här kan samordning ske via kommunalförbundet samt inom arenan för vårdsamverkan och FoU. Utmaningen ligger i att kommuner i större utsträckning skall efterfråga samverkan i måluppfyllelse. Den nya strukturen för statens stöd till kunskapsutveckling underlättar ytterligare för att säkra resultat och nytta för brukarna i den enskilda kommunen.

I Fyrbodal ser vi att samtliga delar i kunskapsutvecklingen hänger ihop utifrån Program för god äldreomsorg, Prestationsbaserade statsbidrag samt Arbetet med stärkta regionala strukturer för kunskapsutvecklingen inom socialtjänsten.

Nya former för statens stöd till kunskapsutveckling. Satsning 2010 - Äldre

Satsningarna i Fyrbodalen kommer att fokusera på de områden som anges i program och överenskommelser mellan staten och SKL.

Modeller behöver tas fram för hur uppföljning och utvärdering av resultat och nytta skall ske utifrån de kommunala förutsättningarna och de aktiviteter som bedrivs. Ett uppdrag för FoU-enheterna. En första FoU-cirkel med tema "Utvärdering" genomförs under våren 2010.

En förutsättning är att samtliga verksamheter och huvudmän ser sin del i det evidensbaserade uppdraget. Målet är att mejsla fram en struktur som bygger på verksamheternas förutsättningar för evidensbaserat arbete inom äldreområdet. Samsyn, helhet, sammanhang med brukaren i fokus är ledord.

3. Samverkan mellan kommunernas socialtjänst och angränsande områden inom landstingens hälso- och sjukvård

För Fyrbodalenområdet finns det upprättat ett "Samverkansavtal mellan primärvård, länssjukvård, hälso- och sjukvårdsnämnderna i FyrBoDal, kommunerna i Fyrbodalen samt Lilla Edets kommun" med syfte att skapa förutsättningar för att gemensamma resurser används på ett optimalt sätt för vårdtagarna. Vårdinsatserna ska upplevas som en helhet utan gränser. Samverkan ska ske runt gemensamma frågor som av sin natur berör alla ingående parter. Arenan är en levande verksamhet med olika plattformar för gränsöverskridande verksamheter och aktiviteter. Rådande avtal gäller fram till 2011.

Likvärdigt samverkansavtal har funnits i Fyrbodal sedan 2000, och planeras att förnyas ytterligare 3 år 2011. Mer exakt utgörs de avtalslutande parterna av NU-sjukvården, Primärvården FyrBoDal, Hälso- och sjukvårdsnämnd 1, 2 och 3, samt kommunerna: Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Lilla Edet, Lysekil, Mellerud, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum, Trollhättan, Vänersborg, Uddevalla och Åmål.

Samverkansarbetet leds av en ledningsgrupp sammansatt av representanter från vardera organisation, med ett roterande ordförandeskap.

Ledningsgruppens uppgift är att:

- prioritera och handlägga strategiska vårdfrågor av Fyrbodal-gemensam karaktär
- att vara driftsansvarig för samverkansorganisationen "Vårdsamverkan Fyrbodal".

Arbetet utgår från fastställd verksamhetsplan, där verksamhetsplanens mål och utformning skall utgå från de problemområden som påverkar samverkan mellan vårdgivarna samt strategiska mål för närsjukvårdsarbetet. Respektive vårdgivares styrdokument, t ex lagstiftning, politiska beslut/prioriteringar och lokala beslut inom Fyrbodal, påverkar uppdragens utformning. Uppföljning av resultaten utgår från verksamhetsplanens mål. För nya uppdrag krävs konsensus i ledningsgruppen.

För närvarande är arenans fokusområden:

- Äldre med stort vårdbehov – multisjuka och sköra äldre
- Vårdkedjeprogram inom demens, palliativ vård och sår/ sårsläkning
- Vuxenpsykiatri och missbruk
- Information och kommunikation

Genom de fem lokala Närsjukvårdsgrupperna, som representeras av lokala äldreomsorgs- samt hälso- och sjukvårdsföreträdare (offentliga och privata) på chefsnivå, drivs och omsätts det lokala kunskapsutvecklingsarbetet inom äldreområdet.

Det finns en samverkansstruktur och ett pågående samverkansarbete i Fyrbodalområdet som ligger helt i linje med utvecklingsarbetet till stöd för kunskapsutvecklingen inom äldreområdet.

Ett utvecklingsområde är att socialtjänsterna vill ha ett större hälsofokus, dvs. både arbeta hälsofrämjande, förebyggande och behandlande med äldre. Socialtjänstens arbete är en helhet som består av många delar vilka inkluderar invånare i alla åldrar. Arbetet inom socialtjänstens alla delar vilar på en kunskapsbaserad bas.

Ett prioriterat område är att arbeta bort strukturer som motverkar samverkan. Transparens mellan alla ingående delar i äldreomsorgsarbetet är en förutsättning för att få de olika delarna och organisationerna att passa ihop. Det finns en inbyggd konflikt i att vi satsar mer och mer på subspecialiteter vilket försvårar för arbetet med helhetssyn och generalism. Organiseringen skall utvecklas för att bland annat underlätta samverkan med andra aktörer.

Övriga prioriterade och aktuella frågor är boende, tillgänglighet, kvarboende, trygghetsboende och närhet till sjukvård.

4. FoU-kompetens, universitet och högskolor

Fokusområdet för FoU-Fyrbodalen är forskning och utveckling inom äldreomsorgen och de andra områdena som ingår i socialtjänstens uppdrag. FoU skall innefatta utveckling av evidensbaserad verksamhet, processer, utvärdering och analys av data som berör verksamhetsutveckling.

Det tidigare nämnda Vetenskapliga rådet har på sin agenda att utveckla gemensamma satsningar som verkar för att höja både utbildningsnivån och det evidensbaserade arbetet. Som exempel kan nämnas att Högskolan Väst gör en satsning på tre doktorandtjänster i vårdvetenskap inom området.

Ett kompetensförsörjningsprogram har utvecklats i samverkan mellan aktörerna i Vetenskapliga rådet. Programmet utbildar sjuksköterskor från ingående huvudmän till Magisternivå (D-uppsats). Erfarenheterna från denna samverkanssatsning borgar på sikt för en hög kvalitet i omvårdnaden av äldre.

FoU-stimulansbidragen inom äldreområdet för 2010, satsas på fyra delar inom Fyrbodalen:

- Äldres hälsa inom närsjukvårdsområdet Strömstad/Tanum (*Mer info senare*)
- Medicinsk äldrevårdsavdelning, MÄVA.
- Utveckling av palliativt vårdregister i Fyrbodalen
- Äldresjuksköterskans roll i ett systematiskt förbättringsarbete

5. Hela socialtjänsten

Arbetet med stärkta regionala strukturer förutsätter ett nytt sätt att samverka och angriper kompetensutvecklingen som en framgångsfaktor för kvalitet för brukaren. Detta oavsett verksamhetsområde inom socialtjänsten. Äldreomsorgen med sin komplexitet och bredd blir en stark grund att utgå från för det fortsatta strukturarbetet inom hela socialtjänsten. Ambition, metodik och tvärprofessionellt kunskapsutbyte över huvudmannaskapsgränserna är nyckelbegrepp att vårda och utveckla i syfte att långsiktigt säkerställa kunskapsutvecklingen. I detta avseende är kommunal samverkan via till

exempel kommunalförbundet en förutsättning, inte minst när det gäller gentemot gränssnittet till VG-regionen.

Tidigare och pågående satsningar på implementering av ny kunskap skall tillvaratas genom säkerställande av kompetens inom regionen. Detta skall ske genom nätverksarbete, erfarenhetsutbyte och kunskapspåfyllnad interkommunalt för professionen samt i samverkan med företrädare VG-regionen. Befintliga samverkansstrukturer skall användas och utvecklas för att fylla detta syfte. Samverkansavtal kan upprättas för avrop av kunskap och stöd till den egna kommunen.

Kommunalförbundet, som plattform för samverkan och utveckling inom välfärdsområdet, har idag en rad nätverk med företrädare för verksamheterna. Dessa nätverk är viktiga redskap för förankring, dialog och gemensamma satsningar inom de nyckelområden i socialtjänsten som omfattas av kommande satsningar.

6. Koordinering med regionala IT-plattformar

I Västra Götaland och Fyrbodalen är en stark struktur etablerad kring nationella IT-strategin för vård och omsorg. Denna struktur samordnas via Västkom och skall införlivas i uppbyggnaden av regionala stödstrukturer inom äldreområdet, dels regionalt och dels i Fyrbodalen. Resurser, aktiviteter och projekt skall kopplas till programmet för god äldreomsorg och i uppbyggandet av det lokala strukturarbetet i Fyrbodalen. Redan nu finns infrastruktur och samverkan mellan huvudmännen kring verksamhetssystemet KLARA (samordnad vårdplanering med IT-stöd).

Punkten kommer att kompletteras med mer information och beskrivning från Dan Gustafsson och Joakim Svärdström på Västkom utifrån deras VG-samverkansuppdrag.

7. Regionala stödstrukturer för verksamhetsanalyser mm.

Data från Öppna jämförelser och andra kvalitetsuppföljelser blir allt viktigare att följa upp med analys av förbättringsområden, i syfte att säkra kvalitén för brukarna. En metod är att samla verksamhetsföreträdare för gemensam analys av data och tillsammans utarbeta strategier för lokalt och regionalt förbättringsarbete. Detta kan ske genom FoU-aktiviteter i form av "analyscaféer" som utmynnar i handlingsplaner för förbättringsarbete. Särskilda expert-/analysgrupper bildas som stöd till verksamheterna. Denna metod prövas som en pilot efter Öppna jämförelserna inom området Folkhälsa.

8. Brukarmedverkan/brukarinflytande

Dialog med brukare, brukarföreträdare och brukarorganisationer inom äldreområdet är avgörande för en känsla av delaktighet. Ökad brukarmedverkan i strukturarbetet kan ske genom de forum som står tillbuds, t.ex. kommunala pensionärsråd, råd för funktionshinderfrågor, brukarråd. Det skall vara tydligt för dem vad strukturerna för

kunskapsutveckling inom äldreområdet innebär och vilka mål kommunerna förväntar sig när det gäller resultat och nytta för brukarna.

Kommunerna behöver utveckla formerna för brukarmedverkan inom äldreområdet.

9. Övrigt

Bilden på sidan 3 beskriver hur vi i Fyrbodals kommun ser att samtliga tre överrenskommelser hänger samman och hur man utifrån detta kan växla upp aktiviteter, starta processer och etablera ett konkret stöd till verksamheterna som långsiktigt säkrar både resultat och nytta. Vi har beskrivit denna resurs som en katalysator och metodstödare, organiserad i kommunalförbundet. Personen skall arbeta, med förtroende inom gränssnittet till hälso- och sjukvården, med att bygga stödstrukturer interkommunalt och på vårdssamverkansarenan.

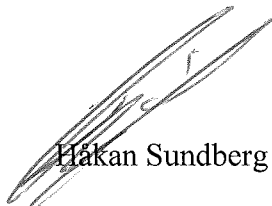
Arbetet med regionala strukturer för kunskapsutvecklingen inom äldreområdet och med anslag på hela socialtjänsten, väcker fråga kring Lilla Edets ställning. Uppdraget kring denna avsiktsförklaring har landat i vårdssamverkansarenan Fyrbodals kommun där Lilla Edet ingår. Mycket av det samordnande uppdraget kring strukturarbetet faller emellertid på Fyrbodals kommunalförbund där Lilla Edet inte ingår. Frågan behöver lyftas inom närsjukvårdsgruppen Göta Älvdalen.

Denna avsiktsförklaring är förankrad och sanktionerad enligt följande:

Antagen i Socialchefsnätverket Fyrbodals kommun 2010-04-16

Vårdssamverkans Ledningsgrupp ställer sig bakom avsiktsförklaringen 2010-04-26

Fyrbodals kommun 2010-04-30

Håkan Sundberg

Ordförande Vårdssamverkan Fyrbodals Ledningsgrupp